

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 116/2021-45

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Bauer s. r. o., Dénešova 19, Košice, IČO 47 254 874, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Richard Bauer, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 26 T 47/2020 a uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 Tos 21/2021-694 zo 4. marca 2021 a jeho postupu v tomto konaní takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojich práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 2, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 T 47/2020 a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Tos 21/2021 (konanie okresného súdu a krajského súdu ďalej spoločne len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje zrušiť uznesenie krajského súdu č. k. 8 Tos 21/2021-694 zo 4. marca 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a prepustiť ho bezodkladne z väzby na slobodu. Zároveň navrhuje všeobecným súdom označeným v záhlaví tohto nálezu zakázať porušovať ním označené práva v napadnutom konaní a prikázať im konať o jeho väzbe bez zbytočných prietahov. Súčasne sa v sťažnostnom návrhu domáha priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 50 000 eur a náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojených súdnych rozhodnutí vydaných okresným súdom a krajským súdom vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. b), ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Okresný súd uznesením č. k. 26 T 47/2020-659 z 19. februára 2021 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) rozhodol, že zamietá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, neprijíma písomný sľub sťažovateľa na nahradenie väzby písomným sľubom, zamietá žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby peňažnou zárukou jeho matky a jeho väzbu nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú následne podaním z 23. februára 2021 prostredníctvom svojho obhajcu doplnil o dôvody sťažnosti. O podanej sťažnosti rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť zamietol.

3. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 116/2021 z 23. marca 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie základných práv uvedených v bode 1 tohto nálezu, a to postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní a napadnutým uznesením vydaným krajským súdom. Vo zvyšnej časti (vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu, pozn.) ústavnú sťažnosť sťažovateľa ústavný súd odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podľa sťažovateľa k porušeniu jeho označených práv došlo postupom okresného súdu a krajského súdu v namietanom konaní tak, že tieto prehliadali sťažovateľom akcentovanú nezákonnosť trestného konania a neskúmali formálne a materiálne dôvody na rozhodnutie o jeho väzbe. V súvislosti so svojím väzobným stíhaním sťažovateľ v ústavnej sťažnosti opakovane namieta nezákonný postup okresného súdu, ktorý má spočívať v tom, že mu nebolo doručené uznesenie o vznesení obvinenia, bolo nezákonne vedené konanie proti ušlému a pri rozhodovaní o jeho väzbe 23. júla 2020 (v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tp 47/2019, pozn.) nebol prítomný jeho ustanovený obhajca, aj keď podľa sťažovateľa existoval dôvod povinnej obhajoby (konanie proti ušlému a rozhodovanie o väzbe, pozn.). K porušeniu označených práv sťažovateľa malo dôjsť aj následným konaním okresného súdu, ktorý podľa sťažovateľa 11. novembra 2020 bezdôvodne neumožnil vstup obhajcu na výsluch jeho osoby konaný v súvislosti s podanou žiadosťou o prepustenie z väzby, ako aj tým, že rozhodol bez toho, aby sa vysporiadal s jeho argumentáciou uvedenou v žiadosti.

5. Okrem toho sťažovateľ namieta aj prietahy v konaní okresného súdu, ako aj skutočnosť, že okresný súd o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 8. februára 2021 nerozhodol počas hlavného pojednávania konaného 11. februára 2021, ale až 19. februára 2021. Súčasne rozporuje dĺžku rozhodovania o predmetnej žiadosti o prepustenie z väzby, pričom rozhodovanie malo ku dňu doručenia napadnutého uznesenia krajského súdu (9. marec 2021, pozn.) trvať takmer päť týždňov. Pokiaľ ide o trvanie výkonu väzby, sťažovateľ akcentuje, že do tejto lehoty by malo byť započítané aj obdobie od obmedzenia jeho osobnej slobody v Poľskej republike (15. jún 2020, pozn.) až do jeho vydania a prevzatia útvarom Policajného zboru na území Slovenskej republiky (22. júl 2020, pozn.). Vzniknutý stav má podľa sťažovateľa za následok porušenie označených práv uvedených v bode 1 tohto nálezu.

III.

Vyjadrenie súdov a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že na sťažovateľa bol vydaný európsky zatýkací rozkaz z dôvodu, že sa nezdržiaval v mieste trvalého pobytu a bol predpoklad, že sa môže zdržiavať v inom členskom štáte Európskej únie. Sťažovateľ bol uznesením č. k. 4 Tp 47/2019 z 23. júla 2020 vzatý do väzby na základe rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie, ktorý si pred rozhodnutím o väzbe preštudoval vyšetrovací spis a nezistil žiadne procesné pochybenia alebo nezákonnosť trestného stíhania. Uznesenie o vznesení obvinenia bolo sťažovateľovi doručené 29. decembra 2008 tým spôsobom, že zásielka bola doručená osobe, ktorá sa preukázala plnomocenstvom. Z uvedeného dôvodu už sudca pre prípravné konanie uznesenie o vznesení obvinenia sťažovateľovi pri jeho výsluchu 23. júla 2020 nedoručoval. S uvedeným sa stotožnil aj krajský súd vo svojom uznesení č. k. 6 Tpo 46/2020 z 18. augusta 2020, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o jeho vzatí do väzby. O väzbe sťažovateľa rozhodol sudca pre prípravné konanie bez prítomnosti obhajcu sťažovateľa (obhajca bol sťažovateľovi ustanovený z dôvodu povinnej obhajoby v konaní proti ušlému, pozn.), a to z dôvodu, že sťažovateľ bol pri výsluchu osobne prítomný, čím podľa okresného súdu pominul dôvod povinnej obhajoby a obhajca preto nebol ani o výsluchu sťažovateľa upovedomený.

7. K rozhodnutiam o väzbe okresný súd uviedol, že u sťažovateľa v čase rozhodovania existovali dôvody tzv. útekovej väzby [§ 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku], a to aj s prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľ bol dosiaľ sedemkrát súdne trestaný, a to nielen na území Slovenskej republiky, ale aj v Českej republike, Poľskej republike a Rakúskej republike. K sťažovateľom namietanému obmedzeniu vstupu jeho obhajcu na výsluch 11. novembra 2020 (bod 4 tohto nálezu, pozn.) okresný súd uviedol, že uznesením vlády Slovenskej republiky č. 704/2020 zo 4. novembra 2020 bola obmedzená sloboda pohybu a pobytu zákazom vychádzania od 9. novembra 2020 do 14. novembra 2020, pričom výnimku mali len osoby, ktoré sa preukázali negatívnym RP-PCR testom alebo negatívnym antigénovým testom. Obhajca sťažovateľa sa nepreukázal negatívnym výsledkom niektorých z testov, a preto mu nebol umožnený vstup do budovy okresného súdu. Podľa okresného súdu k porušeniu práv sťažovateľa nedošlo ani pri rozhodovaní o väzbe 19. februára 2021, s čím sa stotožnil aj krajský súd, ktorý zamietol sťažovateľom podanú sťažnosť. V závere svojho vyjadrenia okresný súd uviedol, že uznesením okresného súdu z 24. marca 2021 bola väzba sťažovateľa podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka, sťažovateľovi boli uložené obmedzujúce opatrenia a bol prepustený z výkonu väzby na slobodu. Na účely posúdenia primeranosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní súd k svojmu vyjadreniu priložil chronológiu uskutočnených úkonov.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Krajský súd vo svojom vyjadrení priblížil uznesenie okresného súdu a napadnuté uznesenie (bod 2 tohto nálezu, pozn.). K opakovanej námietke sťažovateľa o absencii doručenia uznesenia o vznesení obvinenia krajský súd odkázal na sťažovateľom napadnuté uznesenie a vlastné uznesenie vydané v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Tos 120/2020 z 3. decembra 2020 (ďalej len „uznesenie z 3. decembra 2020“), v ktorých sa s prednesenou námietkou sťažovateľa vysporiadal a prijal záver,

že uznesenie o vznesení obvinenia bolo doručené obhajcovi sťažovateľa ustanovenému z dôvodu povinnej obhajoby v konaní proti ušlému. Uvedený záver krajský súd zvýraznil aj zistením, že sa sťažovateľ pri svojom prvom výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie (23. júl 2020, pozn.) veľmi podrobne vyjadroval ku skutku v rozsahu vzneseného obvinenia a uvádzal argumenty svedčiace za jeho obhajobu. Pri zodpovedaní sťažovateľom rozporovaného nezákonného konania proti ušlému krajský súd opakovane odkázal na zistenia uvedené v už označenom uznesení z 3. decembra 2020 a rovnako tak urobil, aj pokiaľ ide o sťažovateľom namietané nezákonné zamedzenie prítomnosti obhajcu na jeho výsluchu 11. novembra 2020. V závere svojho vyjadrenia krajský súd zhodnotil dobu trvania väzby sťažovateľa, ktorú považuje za primeranú, a akcentoval, že sťažovateľom požadované nahradenie väzby je len možnosťou obvinenej osoby, ale nie je jej právom. Podľa krajského súdu boli dôvody väzby u sťažovateľa dané aj skutočnosťou, že sa dlhodobo zdržiaval v zahraničí, kde mal už vybudované zázemie pre život a prípadné nahradenie väzby by neznížilo obavu z vyhýbania sa trestnému stíhaniu.

III.3. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ vo svojej replike predniesol:

- a) trvá na podanej ústavnej sťažnosti a všetkých uvedených skutočnostiach,
- b) naďalej namieta absenciu zákonného doručenia uznesenia o vznesení obvinenia, ako aj vedenie konania proti ušlému a zdôrazňuje, že zmieňované nedostatky trestného konania nie je možné konvalidovať,
- c) argumentačná línia všeobecných súdov sa podľa sťažovateľa nezhoduje s realitou, platnou právnou úpravou a základnými právami sťažovateľa,
- d) aj napriek tomu, že väzba sťažovateľa bola 24. marca 2021 nahradená, sťažovateľ trvá na nezákonnosti svojej väzby.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že došlo k porušeniu jeho práv označených v bode 1 tohto nálezu postupom všeobecných súdov v napadnutom konaní, ktoré proti nemu nezákonne vedú trestné konanie, nezákonne rozhodli o jeho väzbe a obhajcom neumožnili výkon obhajoby jeho osoby.

11. V rámci ústavnoprávneho prieskumu rozporovaného postupu všeobecných súdov (v rozsahu uvedenom v bode 3 tohto nálezu, pozn.) ústavný súd pristúpil k spoločnému posudzovaniu sťažovateľom označených práv, a to z dôvodu, že v označených ustanoveniach ústavy sú v zásade obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú zo sťažovateľom signifikovaných ustanovení dohovoru (m. m. III. ÚS 227/03, III. ÚS 34/07, IV. ÚS 181/07, IV. ÚS 333/08, III. ÚS 54/2017, IV. ÚS 263/2018).

12. V úvode právneho posúdenia veci ústavný súd poukazuje na čl. 17 ústavy, z ktorého vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v Trestnom poriadku a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali poskytnúť odôvodnenie (*ratio decidendi*) pre aplikáciu príslušného

zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základných práv vyplývajúcich z čl. 17 ods. 1, 2, 3 a 5 ústavy, ktorého súčasťou je aj oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (m. m. III. ÚS 271/07, III. ÚS 177/08, III. ÚS 285/2010, IV. ÚS 301/2011).

13. Pre rozhodovanie o väzbe obvinenej osoby sa po formálnej stránke vyžaduje uznesenie o vznesení obvinenia a po materiálnej stránke musí existovať kvalifikované podozrenie zo spáchania skutku, pre ktorý je vznesené obvinenie, musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku a napokon musí byť splnená podmienka, aby orgány činné v trestnom konaní vo veci samej postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (I. ÚS 100/04).

14. V súvislosti so sťažovateľom opakovane prednášanými tvrdeniami o absencii doručenia uznesenia o vznesení obvinenia ústavný súd dôrazne pripomína, že právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje Najvyšší súd Slovenskej republiky (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni (m. m. I. ÚS 462/2020). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, IV. ÚS 28/2013, I. ÚS 462/2020). Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). To ale nie je prípad sťažovateľa. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom rozhodnutí vydaných všeobecnými súdmi v napadnutom konaní považuje sťažovateľovu námietku o nedoručení uznesenia o vznesení obvinenia za neopodstatnenú. Okresný súd a krajský súd sa s uvedeným tvrdením sťažovateľa vysporiadali ústavne akceptovateľným spôsobom, pričom z uznesenia krajského súdu z 3. decembra 2020 vyplýva, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo doručené obhajcovi sťažovateľa [ustanovenému z dôvodu povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, pozn.], a to 8. februára 2016, o čom svedčí aj doručka podpísaná ustanoveným obhajcom. Doručenie uznesenia o vznesení obvinenia, ako aj vedomosť sťažovateľa o jeho trestnom stíhaní podľa krajského súdu verifikuje aj výsluch sťažovateľa pred sudcom pre prípravné konanie pri rozhodovaní o jeho vzatí do väzby,

keď sťažovateľ výslovne uviedol, že má vedomosť o tom, že proti jeho osobe bolo vznesené obvinenie pre prečin krádeže, a následne samostatne, spontánne a podrobne opísal skutok, pre ktorý je stíhaný. S uvedeným zistením a právnym posúdením krajského súdu sa ústavný súd stotožňuje. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že aj sám sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo doručené jeho ustanovenému obhajcovi, ktorý v rozpore s jeho právom nepodal sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia.

15. Pokiaľ ide o porušenie práv sťažovateľa v súvislosti s namietaným nezákonným konaním proti ušlému, ústavný súd pripomína, že jeho právomoc vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Teda úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 464/2011). Do obsahu právomoci ústavného súdu však nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby, ak ich z ústavného hľadiska možno pokladať za akceptovateľné a udržateľné (IV. ÚS 333/08, II. ÚS 343/09). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) tak nekoná ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02). Medzi sťažovateľom namietaným postupom týkajúcim sa vedenia konania proti ušlému napriek tomu, že podľa neho na to neboli splnené zákonné podmienky, a namietaným porušením jeho základných práv a slobôd v zmysle ústavy a ľudských práv a základných slobôd v zmysle dohovoru tak v zmysle už uvedených skutočností neexistuje príčinná súvislosť. Ústavný súd rovnako v tejto súvislosti dopĺňa, že posúdenie predmetnej otázky je v namietanom znení obsahom práva na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ústavy, ktorého vyslovenia porušenia sa však sťažovateľ aktuálne nedomáha, čo pri viazanosti rozsahom a dôvodmi návrhu na začatia konania (§ 45 zákona o ústavnom súde, pozn.) umocňuje dôvody, pre ktoré ústavný súd nevyhovел tejto časti ústavnej sťažnosti.

16. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti ďalej namieta porušenie práva na obhajobu, ku ktorému malo dôjsť 23. júla 2020 tým, že na jeho výsluchu nebol prítomný jeho ustanovený obhajca, ktorý o tomto výsluchu nebol sudcom pre prípravné konanie ani upovedomený (body 4 a 6 tohto nálezu, pozn.). Ústavný súd sa v tomto ohľade nestotožňuje s vyjadreným právnym názorom všeobecných súdov, v zmysle ktorého osobnou prítomnosťou sťažovateľa mal zaniknúť dôvod povinnej obhajoby. V prípade, ak je obvinenému z akéhokoľvek dôvodu uvedeného v § 37 ods. 1 až 3 Trestného poriadku a § 38 ods. 1 a 2 Trestného poriadku ustanovený obhajca podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku, ustanovenie obhajcu nezaniká automaticky po zániku dôvodov povinnej obhajoby, ale zaniká až jedným z taxatívne vymedzených dôvodov zániku ustanovenia precizovaných v § 40 Trestného poriadku. Jedným z nich je aj zrušenie ustanovenia obhajcu podľa § 40 ods. 1 tretej vety Trestného poriadku. Napriek uvedenému nedostatku v postupe okresného

súdu ústavný súd musí konštatovať, že sťažovateľom podaná ústavná sťažnosť je v tejto časti porušenia označených práv podaná oneskorene. Ústavný súd pripomína, že jednou zo základných podmienok na kvalifikované podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je jej podanie v lehote dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Keďže k porušeniu práva na obhajobu sťažovateľa došlo 23. júla 2020 a o väzbe sťažovateľa bolo právoplatne rozhodnuté uznesením krajského súdu z 18. augusta 2020 (bod 6 tohto nálezu, pozn.), argumentácia sťažovateľa predstavená v preskúmvanej ústavnej sťažnosti až 16. marca 2021 bola v predmetnej časti teda zjavne po uplynutí zákonnej lehoty. V tomto konaní tak nebolo možné na ňu prihliaďať.

17. Porušenie práva na obhajobu sťažovateľ namieta aj v prípade jeho výsluchu pri rozhodovaní o väzbe 11. novembra 2020, pričom zdôrazňuje, že súd bezdôvodne jeho obhajcu nepustil do budovy súdu, a tým znemožnil jeho obhajobu. Tvrdením sťažovateľa sa podrobne zaoberal okresný súd aj krajský súd a oba konštatovali, že v označenom časovom období bola uznesením vlády Slovenskej republiky č. 704/2020 zo 4. novembra 2020 obmedzená sloboda pohybu a pobytu zákazom vychádzania od 9. novembra 2020 do 14. novembra 2020, pričom výnimku mali len osoby, ktoré sa preukázali negatívnym RP-PCR testom alebo negatívnym antigénovým testom, ktorými sa ale obhajca sťažovateľa nepreukázal. Zo žiadosti o ospravedlnenie neúčasti na výsluchu sťažovateľa pri rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby (č. l. 405 a 406 súdneho spisu v napadnutom konaní, pozn.) vyplýva, že z už uvedeného dôvodu nebol obhajcovi umožnený vstup do budovy súdu, a to o 9.45 h, pričom obhajca požiadal o odročenie termínu výsluchu sťažovateľa na iný termín. Ospravedlnenie neúčasti spolu so žiadosťou o odročenie bolo doručené okresnému súdu toho istého dňa o 10.03 h a k rukám asistentky senátu bolo doručené o 10.50 h, teda po výsluchu sťažovateľa. Všeobecné súdy tak nevideli porušenie práv sťažovateľa a upozornili, že povinnosťou súdu je podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku upovedomiť obhajcu o mieste a čase konania výsluchu obvineného. Obhajca sťažovateľa bol o jeho výsluchu upovedomený 10. novembra 2020 a upovedomenie potvrdil svojou pečaťou a podpisom na doručení súdneho doručovateľa. Ústavný súd sa s prijatými závermi všeobecných súdov stotožňuje a konštatuje, že týmto konaním okresného súdu nedošlo k porušeniu práva na obhajobu sťažovateľa. V kontexte uvedeného ústavný súd akcentuje, že obhajca sťažovateľa mal disponovať vedomosťou o verifikačnej povinnosti negatívnym COVID-19 testom a v prípade, ak túto povinnosť nemohol splniť, mal možnosť ešte 10. novembra 2020 požiadať okresný súd o odročenie výsluchu obvineného alebo mohol požiadať o substitučné zastúpenie svojej osoby na oznámenom výsluchu sťažovateľa, čím by zabezpečil namietanú prítomnosť obhajcu pri sťažovateľovom výsluchu.

18. Ústavný súd sa osobitne zaoberal aj námietkami sťažovateľa vo vzťahu k dôvodom jeho väzby, lehote jej trvania a postupu všeobecných súdov v predmetnom konaní. Ústavný súd aj na tomto mieste pripomína, že vo všeobecnosti je teda možné vysloviť, že posudzovanie existencie väzobných dôvodov je vecou často obťažnou a subtílnou a všeobecné súdy musia striktné vychádzať zo zistených konkrétnych skutočností zakladajúcich jednotlivé väzobné dôvody. Výklad zákonných znakov „konkrétnych skutočností“ je predovšetkým vecou všeobecných súdov, ktoré pri dôkladnej znalosti skutkových okolností a dôkaznej situácie tej-ktorej veci musia (mali by) svedomito posúdiť (v ktoromkoľvek štádiu konania), či vzatie do väzby alebo jej ďalšie trvanie/predlžovanie je opatrením nevyhnutným pre dosiahnutie účelu trestného konania a či tento

účel ani pri vynaložení všetkého úsilia nemožno dosiahnuť inak. Príslušné úvahy súdu by mali byť vyvedené vždy z povahy konkrétnej a individuálnej veci vrátane osoby obvineného, z jeho osobných pomerov, rozsahu potrebného dokazovania, z jeho náročnosti a pod. Do týchto úvah súdu sa ústavný súd cíti oprávnený zasiahnuť spravidla len vtedy, ak nie je rozhodnutie o väzbe podložené zákonným dôvodom buď vôbec, alebo ak tvrdené (a nedostatočne zistené) dôvody väzby sú v extrémnom rozpore s kautelami vyplývajúcimi z ústavného poriadku Slovenskej republiky, prípadne s medzinárodnými zmluvami, ktorými je v tomto smere Slovenská republika viazaná (I. ÚS 348/2016).

19. Dôvod na ingerenciu ústavného súdu do tzv. väzobných rozhodnutí všeobecných súdov môže spočívať napríklad v skutočnosti, že rozhodnutie o väzbe nie je podložené zákonným dôvodom, prípadne pokiaľ sú tvrdené dôvody väzby v extrémnom rozpore so zisteným skutkovým stavom alebo pokiaľ rozhodnutie nie je odôvodnené poukázaním na konkrétne skutočnosti (napr. m. m. ÚS ČR 980/2014 z 18. júna 2014).

20. Ústavný súd v prípade čl. 17 ústavy síce môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

21. Ústavný súd zastáva názor, že krajský súd sa v napadnutom uznesení náležite vysporiadal s námietkami a inými výhradami prednesenými sťažovateľom v jeho sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu o predĺžení väzby. Ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľovi sa v konaní pred ústavným súdom nepodarilo žiadnym ústavnoprávne relevantným spôsobom spochybníť ústavnosť jeho väzobného trestného stíhania. Podľa názoru ústavného súdu výroky napadnutého rozhodnutia krajského súdu majú oporu v jeho odôvodnení, ktoré je založené na racionálnej úvahe. V ňom prijaté závery sú logické, bez rozporov a predchádzalo im dôsledné vyhodnotenie skutkových zistení vyplývajúcich z vykonaných dôkazov a následná aplikácia príslušných ustanovení procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo, a to bez toho, aby interpretácia a použitie dotknutých trestnoprávnych noriem odporovali ich zneniu, zmyslu a účelu.

22. Pokiaľ ide o dôvody väzby, tieto v čase rozhodovania o väzbe sťažovateľa, ako aj jej predĺžení existovali, pričom opakovanie skutočností, ktoré podľa všeobecného súdu odôvodňujú dôvod väzby v predošlých rozhodnutiach, neznižuje ich relevanciu, pokiaľ súd preskúmaním všetkých okolností prípadu dospel k záveru o ich pretrvávajúcej existencii (I. ÚS 384/2019), čo bol aj prípad sťažovateľa. Okresný súd a krajský súd pri svojich rozhodnutiach zohľadňovali existenciu dôvodov tzv. útekovvej väzby, a to najmä s ohľadom na trestné stíhanie sťažovateľa za viaceré skutky nielen na území Slovenskej republiky, ale aj vo viacerých štátoch Európskej únie, čím bola založená opodstatnená obava k vyhýbaniu sa sťažovateľa trestnému stíhaniu. Zároveň je potrebné upozorniť, že okresný súd pri následnom rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby prihliadol aj na odporúčanie krajského súdu formulované v napadnutom uznesení a rozhodnutím z 24. marca 2021 došlo k nahradeniu jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, boli mu

uložené obmedzujúce opatrenia a sťažovateľ bol prepustený z väzby na slobodu (bod 7 tohto nálezu).

23. K sťažovateľom prezentovanej výhrade, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 8. februára 2021 bolo okresným súdom rozhodnuté bez predvolania navrhovateľky peňažnej záruky, ústavný súd uvádza, že v zmysle § 81 ods. 1 Trestného poriadku je spravidla takmer vždy potrebné pred rozhodnutím o kaucii nielen zistiť majetkové pomery osoby, ktorá za obvineného peňažnú záruku ponúka, ale tiež túto osobu oboznámiť s podstatou obvinenia, dôvodmi väzby a napokon vopred ju upozorniť na zákonné dôvody, pre ktoré môže peňažná záruka pripadnúť štátu. Na tieto účely môže slúžiť výsluch osoby ponúkajúcej peňažnú záruku. Výkladom *e ratio legis* je ale možno dospieť k záveru, že úkony precizované v označenom ustanovení Trestného poriadku bude všeobecný súd vykonávať len za predpokladu, ak s prihliadnutím na osobu obvineného, osobu a majetkové pomery toho, kto za obvineného zloženie peňažnej záruky ponúka, povahu činu, jeho následok a iné okolnosti prípadu dospeje na základe vlastnej úvahy k predbežnému záveru, že väzbu obvineného možno nahradiť peňažnou zárukou a na tento účel ešte pred samotným rozhodnutím o väzbe vykoná úkony podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku a vypočuje osobu, ktorá peňažnú záruku za obvineného ponúka. Ak na základe vlastného posúdenia všeobecný súd zistí, že účel väzby nemožno rovnako dobre dosiahnuť jej nahradením peňažnou zárukou, bolo by redundantné a v rozpore so zásadou prednostného a urýchleného konania vo väzobných veciach (§ 2 ods. 6 Trestného poriadku, pozn.), aby súd vykonával úkony podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku vrátane výsluchu osoby, ktorá ponúka peňažnú záruku. Na účely zachovania práv obvineného je konajúci súd v takom prípade povinný odôvodniť svoje myšlienkové postupy, ktoré ho viedli k predbežnému záveru, že väzbu nie je možné nahradiť, pričom odôvodnenie musí byť založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe súdu (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08, IV. ÚS 44/2021), čo bol aj prípad sťažovateľa (body 7 a 24 tohto nálezu, pozn.). Rovnaké závery možno prijať aj pokiaľ ide o sťažovateľom namietaný postup okresného súdu, ktorý pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby a možnosti jej nahradenia dohľadom probačného a mediačného úradníka za súčasného uloženia primeraných povinností a obmedzení vrátane kontroly sťažovateľa technickými prostriedkami neskúmal splnenie podmienok na nariadenie takejto kontroly.

24. Námietky sťažovateľa smerujúce k postupu okresného súdu rozhodujúceho o jeho žiadostiach o prepustenie z väzby, ako aj osobitne prednesenej výhrade, že okresný súd nerozhodol o jeho žiadosti o prepustenie z väzby (doručená okresnému súdu 9. februára 2021, pozn.) počas hlavného pojednávania konaného 11. februára 2021, ale až 19. februára 2021, nie je možné z ústavnoprávneho hľadiska označiť za opodstatnené. I keď žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby časovo predchádzala podaniu obžaloby a na tento procesný úkon prokurátora nadväzujúcemu rozhodovaniu o väzbe v zmysle § 238 ods. 4 Trestného poriadku, nemožno nedodržanie poradia zo strany konajúceho súdu označiť v okolnostiach prejednávanej veci za ústavne neudržateľné, keďže k rozhodnutiu o väzbe sťažovateľa došlo v oboch prípadoch iba s minimálnym časovým odstupom. Okresný súd tak učinil zadost' materiálnej ochrane základných práv sťažovateľa, keď dôvody väzby v oboch prípadoch vecne posúdil a na predstreté argumenty sťažovateľ dostal náležitú odpoveď.

24.1. V tejto súvislosti ústavný súd reflektuje aj na sťažovateľom prednesenú výhradu k dĺžke rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby (bod 5 tohto nálezu, pozn.). Ústavný súd

v prípadoch, v ktorých sa zaoberal požiadavkou neodkladnosti a urýchlenia rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, judikoval, že požiadavke, aby súd bezodkladne rozhodol o zákonnosti väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne, a preto tejto požiadavke spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (napr. III. ÚS 126/05, III. ÚS 216/07, III. ÚS 147/2011). Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a zo zistení ústavného súdu vyplýva, že okresný súd o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu rozhodol uznesením z 19. februára 2021, pričom v dôsledku sťažovateľom zahlásenej sťažnosti proti predmetnému uzneseniu okresný súd 23. februára 2021 vyzval obhajcu sťažovateľa na zaslanie dôvodov podanej sťažnosti a v rovnaký deň predložil súdny spis krajskému súdu na rozhodnutie. Obhajca sťažovateľa doplnil dôvody sťažnosti 24. februára 2021, ktoré okresný súd nasledujúceho dňa postúpil odvolaciemu súdu, ktorý vo veci rozhodol uznesením zo 4. marca 2021 tak, že podanú sťažnosť zamietol, a súdny spis v trestnej veci sťažovateľa bol 5. marca 2021 vrátený okresnému súdu. Celková doba rozhodovania o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby trvala od jej doručenia okresnému súdu (9. február 2021, pozn.) až po vrátenie súdneho spisu z krajského súdu (5. marec 2021, pozn.) menej ako jeden mesiac (presne 25 dní vrátane dňa doručenia žiadosti, pozn.). Tým je v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru dostatočne naplnená požiadavka bezodkladnosti rozhodovania o zákonnosti väzby sťažovateľa a ním predstavený argument o neprimeranej dĺžke rozhodovania (bod 5 tohto nálezu, pozn.) je potrebné označiť za nedôvodný.

25. Ústavný súd v súlade s už predstavenou teóriou sebaobmedzovania (body 14 a 15 tohto nálezu, pozn.) rovnako ako nedôvodnú hodnotí aj výhradu sťažovateľa o absencii započítania doby obmedzenia jeho osobnej slobody v Poľskej republike (bod 5 tohto nálezu, pozn.) do celkovej lehoty trvania jeho väzby a súčasne odkazuje aj na § 77 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa do plynutia lehôt väzby podľa § 76 ods. 6 a ods. 7 Trestného poriadku nezapočítava doba, počas ktorej sa obvinený nemohol zúčastniť na úkonoch trestného konania v dôsledku toho, že bol vo väzbe v cudzine alebo tam bol zadržaný.

26. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že ústavnej sťažnosti sťažovateľa ako celku nemožno vyhovieť.

27. Keďže ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhoviel, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa obsiahnutými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 6. septembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu